

Poznámky:

¹⁾ Archiwum archidiecezjalne w Wroclawiu, sign. II B 11.

²⁾ Panic, I.: Sprawozdania wizytacyjne biskupów wrocławskich (z roku 1717). Dekanaty: cieszyński, frysztański, frydecki, wodzisławski i bielski. Acta Historica Silesiae Superior. T. I. Cieszyn 1994.

³⁾ Vlastní jména správců farností jsme transliterovali v originálním znění, jména patronů jsme transkribovali, resp. upravili do tvaru užívaného v české odborné literatuře.

Historické názvy obcí jsme uvedli v podobě s přihlednutím k jejich znění v práci Hosák, L.: Historický místopis země moravskoslezské. VIII. Těšínský kraj, Brno 1937. Obce označeni * dnes náleží k Polsku.

Mečislav Borák

„ÚNOS“ ANDREJE HLINKY TAJNÁ AKCE POLSKÉ ROZVĚDKY Z ROKU 1920

Osvobození známých osobností z vězení, ať již formou útěku či únosu, se vždy setkává s mimořádným zájmem veřejnosti, lhotejnosto zda jde o proslulé zločince nebo politiky. Vzpomeňme třeba mistrovský kousek Skorzenyho komanda při únosu Benita Mussoliniho, nebo nedávný únos syna slovenského prezidenta Kováče, vedoucí ovšem opačným směrem, do vězení. Jen málokdo však patrně ví o tom, že se chystal únos svého času nejznámějšího slovenského politika Andreje Hlinky. Měla jej zosnovat v roce 1920 polská rozvědka, jak o tom svědčí dokumenty z jejího archivu.

Andrej Hlinka (narozen 27. srpna 1864 v Černové, zemřel 16. srpna 1938 v Ružomberku) byl nejen farářem v Ružomberku, prelátem a papežským protonotářem, ale též významným slovenským politikem a vůdcem Slovenské ľudové strany, jež si jeho jmé-

no později dala i do svého názvu. Už v dobách Uherska odvážně prosazoval slovenské národní požadavky a byl za to budapeštskou vládou perzekvován. Záhy po převratu byla 19.12.1918 v Žilině obnovena Slovenská ľudová strana a pokračovala v úsilí o vytvoření samostatného slovenského státu. Hlinka se pro tuto myšlenku pokusil získat vlády západních spojeneckých mocností, které od 18. ledna 1919 jednaly na mírové konferenci v Paříži o nové podobě Evropy. Rozhodl se v doprovodu několika spolupracovníků odjet do Paříže a tlumočit mírové konferenci slovenské požadavky na samostatnost. V dopise ze 22. srpna 1919 oznámil Hlinka ministerskému předsedovi Vlastimilu Tusarovi, že pokud nebude vláda vůči slovenským zástupcům vstřícnější, budou „nuceni dovolat se aeropagu vzdělaného světa a mírové konference

v Paříži".¹ Jejich požadavky byly obsaženy v pamětním spise požadujícím plebiscit, v němž by Slováci sami rozhodli o svém osudu. Toto „Memorandum Slováků mírové konferenci“ vypracoval ve francouštině dr. František Jehlička, blízký Hlinkův spolupracovník požívající jeho plné důvěry, ač v minulosti silně promaďarsky orientovaný.²

Je pochopitelné, že taková snaha vyvolávala odpor československé vlády v Praze, v jejíž delegaci na pařížské konferenci byli i Slováci, a která prosazovala republiku jako společný stát Čechů a Slováků. Její úsilí, navazující na předchozí úmluvy, argumentovalo stejně jako Hlinka zájmem slovenského národa a nacházelo u spojenců plnou podporu. Hlinka odjížděl do Paříže s doporučením na některé významné činitele mírové konference, jež údajně dostal od generála M. R. Štefánika. Potíže s přijetím v Paříži tomu však nenasvědčují. Spolu s ním se 28. srpna 1919 vydali na cestu další dva kněží - již zmíněný dr. Jehlička a Štěpán Mnohel, redaktor ľudáckého Slováka. Podle Hlinkova pozdějšího svědectví odešli nejprve ilegálně do Polska, protože československé úřady jim odmítly vystavit pasy. S průkazkou na průjezd dosud sporným územím Těšínska dorazili do Těšína, kde v noci přešli na vlak do Varšavy. Podle nepotvrzeného Hlinkova svědectví je prý osobně přijal první muž státu Pilsudski. Zkusil pro ně vyžádat na francouzském velvyslanectví cestovní průkazy, ale byl odmítnut. „Máte stejné právo na nezávislost jako my,“ řekl jim prý na rozloučenou.

Ve Varšavě se k delegaci přidali další dva Slováci - dr. Jozef Rudinský a Jozef Kubala. Ti mohli cestovat na své vlastní pasy, ale pro ostatní se musely obstarat pasy falešné. Tak se z Hlinky stal Jozef Berger, ředitel banky v Ružomberku, z Jehličky se stal Antoni Jaworski, doktor z Varšavy, a Mnohel dostal pas na jméno Karol Dlugerowski (dle jiných pramenů Marcel Dlugoszewski), profesor z Nowot. Na cestu se vydali 4. září 1919. Známi je varovali, že chaos v Německu je tak veliký, že se jim nepodaří do Francie projít. Přes Maďarsko jít nemohli, aby nebyli obviněni z maďaronství. Proto putovali strastiplnou oklikou přes Jugoslávii, Itálii a Švýcarsko. Do Paříže dorazili až 20. září 1919, tedy víc než týden poté, co byla 10. září 1919 v Saint-Germain-en-Laye podepsána smlouva mezi spojeneckými mocnostmi a Československem, zaručující práva menšinám začleněným do společného státu. Pobyt Hlinkovy delegace v Paříži byl navíc nelegální, takže se ubytovala v jistém klášteře, jehož představený nemusel podávat policii hlášení o ubytovaných hostech. Když si šli členové deputace 30. září na policii nechat potvrdit pasy, byla jim předložena žádost československé vlády o jejich vyhoštění z Francie. Podle Hlinkova přesvědčení se tak stalo

na přímý podnět E. Beneše. Memorandum tedy nebylo na mírové konferenci vůbec vzato v úvahu, ač ho spolu s kopií Pittsburské dohody předali polskému ministerskému předsedovi Paderewskému a francouzské, britské a americké misi. Žádný z představitelů spojeneckých mocností však deputaci nepřijal. Známy britský historik a novinář R. W. Seton-Watson, znalec středoevropských dějin a přítel Slovenska Hlinku dokonce varoval, že jeho osoby i slovenské „otázky“ využívá polská propaganda k destabilizaci Česko-Slovenska.⁴

Sám Hlinka svou pařížskou cestu později hodnotil takto: „Před deseti lety bylo Slovensko vzdáleno od Paříže pouhé dva dny cesty. Dnes, v nové Evropě kontrolované Čechy, jsme potřebovali tři měsíce, abychom se dostali do Města světla, a i to jen k tomu, abychom zjistili, že světla byla zhasnutá. Přišel jsem protestovat proti nepravdám Beneše a Kramáře a oni mi odůvodněně překázeli všemi prostředky v cestě. Ani tak by nebyli zvítězili, kdyby neumlčeli hlas generála Štefánika...“⁵ A dodával známé obvinění, že Štefánikovo letadlo bylo na příkaz Beneše sestřeleno českým vojskem.

Mezinárodních garancí pro slovenskou autonomii nebylo tedy dosaženo a delegace musela opustit Francii. Zatímco F. Jehlička a Š. Mnohel zamířili do Maďarska a do Polska a Rudinský s Kubalou odjeli agitovat za autonomii Slovenska ke krajanům do USA, rozhodl se Andrej Hlinka pro návrat. Počítal s tím, že bude zatčen a možná i souzen, už v Paříži si připravoval svou obhajobu. Doma byla totiž už jeho cesta do Varšavy, konaná v napjatém ovzduší sporu o Těšínsko, považována za velezradu. Ještě před příjezdem delegace do Paříže se v obavách z následků této cesty klub slovenských poslanců v Národním shromáždění Hlinky zřekl a označil jeho cestu za soukromou, později dokonce zbavil Hlinku i Jehličku poslaneckých mandátů. Tím byl Hlinkův osud zpečetěn. Dva dny po svém návratu do Ružomberku, v noci z 11. na 12. října 1919, byl na rozkaz ministra vnitra zatčen.

Byl dopraven do věznice na Mírově, zřejmě kvůli obavám, že jeho věznění na Slovensku by mohlo vyvolat nepokoje. Vyšetřováním jeho případu bylo pověřeno Státní zastupitelství v Bratislavě a bylo vedeno podle v té době na Slovensku platného uherského práva. Byl obviněn ze zločinu nevěrnosti (spolčení s cizí mocností) a pobuřování. Protože však Hlinku na Mírově na žádost ministerstva spravedlnosti jako první vyslechl 14. a 15. října 1919 olomoucký okresní soudce Matěják, využili toho Hlinkovi příznivci ke kritice soudního postupu. Nakonec musel Nejvyšší soud v Brně „z důvodů veřejné bezpečnosti“ delegovat pro Hlinkovu záležitost krajský soud v Olomouci.⁶ Vyšetřování vedl státní zástupce dr. Karol Skála z Bratislavy, Hlinkovým

obhájcem se stal známý lidovecký politik dr. Mořic Hruban, bývalý ministr první československé vlády. Namítal soudu, že Hlinka byl svého poslaneckého mandátu zbaven protiprávně, že jeho imunita trvá a postup soudu je nezákonný. Na příkaz vlády byl Hlinka 12. prosince 1919 převezen z Mírova do „domácího vězení“ v Brodku u Nezamyslic na Přerovsku. Počátkem ledna 1920 přijela k ministerskému předsedovi Tusarovi orodovat za Hlinkovo propuštění delegace 80 ňudáků ze Slovenska. Ač vyšetřování již shromáždilo dostatek důkazů k obžalobě, soud se jí stále neodvažoval podat.

Nápad na vysvobození A. Hlinky z vězení se zrodil někdy počátkem roku 1920 v kruzích slovenské emigrace v Polsku. Šlo především o Hlinkova souputníka z cesty do Paříže Františka Jehličku, který se uchytil ve Varšavě a na tamní univerzitě přednášel teologii. V polském Těšíně, v němž vzniklo významné středisko slovenského separatistického hnutí, působil od počátku roku 1920 František Unger (později zde vydával i časopisy Slováč a Slovenské zprávy). Polské úřady tehdy aktivně pomáhaly hnutím zaměřeným na rozbití ČSR. V první polovině roku 1920 např. podporovaly plán generálního štábu maďarské armády na obsazení Slovenska a povolily formování polsko-slovensko-maďarských jednotek v jižním pohraničí Polska. Později ve Varšavě vznikla z iniciativy Jehličky, Ungra a dalších Slovenská národní rada a 25. května 1921 byla v Krakově dokonce vyhlášena Nezávislá Slovenská republika. Byl vydán Manifest ke slovenskému národu a dekret o povolání prozatímní vlády, v níž se stal Jehlička premiérem a Unger jeho náměstkem a ministrem zahraničí.

Akce slovenských separatistů se setkávaly s podporou i u polské vojenské rozvědky. Její část zaměřenou na Československo tvořila těšínská expozitura informačního oddělení velitelství generálního okruhu polské armády v Krakově. Od listopadu 1919 přešla tato část rozvědky pod velení Slezského frontu. „Český referát“ tvořily expozitury v Těšíně, Nowém Targu, Nowém Sączu a okrsek v Żywci. Těšínská expozitura měla na starosti nejen Těšínsko, ale celou Moravu i Čechy, jeden její okrsek měl později vzniknout v Opavě. Její pracovníci navázali kontakty se slovenskými separatisty a vytvářeli širokou síť informátorů, s jejichž pomocí získávali zprávy o československé armádě. V únoru 1920 v souvislosti s likvidací velitelství Slezského frontu se řízení rozvědky ujala expozitura II. oddělení Hlavního velení polských vojsk v Krakově. „Český“ úsek č. 3 sídlil v Bialé, v září 1920 bylo velení přeneseno opět do Těšina. Měl působit na území Těšínského i Opavského Slezska a Hlučínska, ale i ve „zbytku“ českých zemí včetně Prahy. K jeho úkolům patřilo sledování československé armády, maďarské akce,

česko-maďarských a česko-německých vztahů, do- držování mezinárodních úmluv pražskou vládou, kontrola plebiscitních akcí, politická špionáž, získávání originálních dokumentů a tisku atd.⁷

V materiálech plebiscitní sekce II. oddělení Hlavního velení polských vojsk se dochoval dopis kapitána B. Ostrowského, v němž popisuje jednu z plánovaných akcí polské rozvědky na území ČSR - únos Andreje Hlinky z vězení.⁸ Dopis byl odeslán z tehdejšího sídla „úseku č. 3“ z Bialé dne 25.4.1920. Jeho obsah zněl ve stručnosti takto: Koncem března 1920 se ve Varšavě setkal kapitán Polakiewicz s Ungrem a Jehličkou, kteří ho prosili, aby jim Poláci pomohli dostat Hlinku ven z českého vězení. Kapitán Polakiewicz uložil provedení akce B. Ostrowskému. Ten pověřil důvěrníka expozitury, jistého Walka, aby zajel do Prahy provést průzkum. V případě, že by se ukázalo, že je to snadná záležitost, měl sám Hlinku osvobodit a přivést do Polska. Podařilo se pro něj získat legitimaci na jméno Grabowski. Zároveň dostal od úředníka ministerstva zahraničních věcí v Těšíně Bratkowského doporučení na jeho kolegu Lacinského na vyslanectví v Praze. V dopise je zdůrazněno, že šlo o doporučení ryze soukromé, a pokud se tedy Walek v Praze hlásil k polské delegaci, činil tak jedině proto, aby se mohl spojit s vedoucím kanceláře polského vyslanectví Lacinským. V žádném případě

Andrej Hlinka

Andrej Hlinka

Walkovi kapitán Polakiewicz ani nikdo z jeho důstojníků neříkal, že plán na Hlinkův únos podporuje sám Náčelník státu, ani není známo, že by to Walek v Praze tvrdil. Přestože Walek na svěřený úkol sám nestačil, vedl si dobře a přivezl podrobné informace o věznění Hlinky i situační nákresy. Pokusme se nyní blíže osvětlit některá jména, o nichž je v dopise zmínka. Oním Náčelníkem státu, na něhož se Walek patrně odvolával, aby své tajné misi dodal v očích diplomatických úředníků nejvyšší důležitosti, byl samozřejmě legendární velitel polských vojsk Józef Klemens Pilsudski. Už v listopadu 1918 mu Regenční rada svěřila vojenskou i civilní moc v Polsku. Od 22.11.1918 se stal Dočasným Náčelníkem státu, titul Náčelníka státu mu udělil Sejm 22.2.1919. Spravoval svůj úřad až do volby prezidenta G. Narutowicze v prosinci 1922. Za polsko-bolševické války měl i titul Vrchního velitele (Wodz Naczelný) a od března 1920 hodnost Maršálka Polska.

Vyslancem Polska v Praze v té době byl Stanislaw Patek (od 24.5.1919), teprve 20.5.1920 zde nastoupil jako chargé d'affaires Alfred Wysocki. Tak vysoko zřejmě Walek nešel, stačil mu kontakt na vedoucího kanceláře vyslanectví Lacinského. Doporučení od Stefana Bratkowského mělo určitě patřičnou váhu. Byl totiž prvním referentem pro československé záležitosti na ministerstvu zahraničních věcí ve Varšavě a delegátem téhož ministerstva v Těšíně, později polským konzulem v Moravské Ostravě. Lze spolehlivě určit i jména pracovníků polské rozvědky. Kapitán Karol Polakiewicz vedl český referát na generálním štábu polské armády. Záhy se stal majorem, stejně jako kapitán Boleslaw Ostrowski, velitel Tajné vojenské organizace (Tajna Organizacja Wojskowa, TOW) na Těšínském Slezsku. Tato organizace byla podřízena generálu Latinikovi a zabývala se přípravou ozbrojeného povstání na Těšínsku, ve 28 rotách bylo přes 4500 vojáků a důstojníků. Po definitivním rozdělení Těšínska arbitráží v roce 1920 byla organizace rozpuštěna.

Také hlavního hrdinu našeho příběhu, který měl osobně provést Hlinkův únos, dobře známe. V Bielsku sice působil zpravodajec Stanislaw Grabowski, který byl ve 30. letech nasazen na českého špiona Karla Ostruzku a stal se nakonec důstojníkem policejní vyšetřovací služby, ale v našem případě si příjmení Grabowského pouze vypůjčil jistý Jan Walek. Ten patřil k nejlepším lidem velitele TOW Ostrowského, k nejužší šestičlenné skupině, která v době plebiscitu prováděla nejodvážnější útoky na české plebiscitní výbory a české činovníky. Vzhledem ke své pověsti a svým zkušenostem byl právě on pověřen provedením únosu. Víme i o jeho pozdějších osudech, jež však už jeho pověsti tolik neodpovídaly. Po rozpuštění TOW se dal do služeb polské roz-

vědky a pod jménem Pavel Krátký dělal kurýra mezi zpravodajským střediskem v Brně a expoziturou v Těšíně. Když se v únoru 1921 rozhodli členové Slovenské národní rady dr. Unger a poručík Scholtis (uváděn též jako Soltész) provádět na Slovensku ozbrojené přepady pokladen státních úřadů, doporučil jim velitel těšínské expozitury kapitán Jan Kowalski (zřejmě bez vědomí svých nadřízených v Krakově) jako nejvhodnějšího člověka pro takový úkol právě Jana Walka. Také jeho dva společníci vybraní pro loupežné přepadení patřili k někdejší nejlepší teroristické šestce TOW na Těšínsku - Józef Londzin a Stanislaw Kalfas (někdy uváděn též jako Kajfosz). Vyjeli po půlnoci 28.2.1921 vlakem z Třince do Ružomberku, kde v pravé poledne přepadli daňový úřad. Měl to být symbolický čin, že si k útoku vybrali zrovna Hlinkovo působiště? Místo jim určil slovenský poručík Scholtis, který akci zpozřdí sledoval. Z pokladny ukradli 8 tisíc korun, přivázali české úředníky k židlím, zatímco slovenské jen postavili ke zdi. Na odchodu uzamkli budovu. Přivolaní četníci je však zanedlouho dostihli železniční drezínou a zatkli, jen Londzin se pokoušel bránit. Ve vazbě pak prozradili československým úřadům hodně informací o činnosti TOW v době plebiscitu, čehož bylo vzápětí propagačně využito v československém tisku. Už několik dnů po přepadu přinesla např. Obrana Slezska článek „Proslavení polští lupiči z Těšínska řadí na Slovensku“.⁹ Dochoval se ještě jeden dopis, který plán Hlinkova únosu potvrzuje. Jde o stručnou odpověď polského ministerstva vojenství ministerstvu zahraničních věcí ze 28.4.1920: „K dopisu p. Wysockého ze 12.4. se vysvětluje, že skutečně existoval plán na vysvobození kněze Hlinky z českého vězení. S tímto cílem vyslal kapitán Ostrowski důvěryhodného člověka Grabowského do Prahy, aby se v této věci dozvěděl s p. Lacinským.“¹⁰ Je zřejmé, že si nastávající vyslanec v Praze Wysocki ověřoval, co je pravdy na Walkových řečech, o nichž se nepochybně dozvěděl. Vojáci Walkovu důvěryhodnost potvrdili a dodrželi i jeho incognito, neboť v Praze vystupoval pod jménem Grabowski.

A proč vlastně k únosu Andreje Hlinky nedošlo? Vyvětluje to závěr dopisu kapitána Ostrowského: „Akci pravděpodobně dál provádět nebudu, jelikož kněz Hlinka byl prý zvolen do česko-slovenského parlamentu a jak jsem slyšel, je už na svobodě“. Též stejnými slovy vysvětluje zastavení akce i druhý zmiňovaný dopis, jehož autorem je patrně kapitán Baczynski, pomocník šéfa II. oddělení ministerstva vojenství.

Rozvědčík Walek tedy přijel do Prahy příliš pozdě. Už v době, kdy se o provedení akce rozhodovalo, byl Hlinka na svobodě. Průtahy se zahájením procesu totiž nakonec vyřešilo ministerstvo spravedl-

nosti tak, že poskytlo Hlinkovi možnost, aby si podal žádost o propuštění ze zdravotních důvodů. Učinil tak 7.2.1920 a záhy poté byl propuštěn. Soudu uvedl, že bude pobývat v sanatoriu v Podolí u Prahy. K jeho propuštění jistě přispěly i volby do Národního shromáždění, chystané na duben 1920. Jako kandidát lidové strany byl opět zvolen a nabyl poslanecké imunity. Koncem dubna se vrátil na Slovensko. Slovenská lidová strana dál požadovala

autonomii Slovenska, podle projektu vypracovaného V. Tukou počátkem roku 1921 podala 25.1.1922 první oficiální návrh na uzákonění této autonomie. Historie však šla svým volným krokem a je pravděpodobné, že ani únos Andreje Hlinky, pokud by se vůbec podařil, by na tempu jejího pohybu moc nezměnil.

Poznámky

- ¹⁾ A. Ošancová, Olomoucký případ Andreje Hlinky roku 1919. Zprávy Vlastivědného ústavu v Olomouci, 1972, č. 158, s. 15-21. - O cestě A. Hlinky do Paříže též K. Sidor, Andrej Hlinka. Bratislava 1934.
²⁾ Text memoranda v úplné francouzské verzi publikoval J. A. Mikus, La Slovaquie dans le drama de l'Europe. Paris 1955, s. 424-426. Anglický překlad téže práce pod názvem Slovakia. A Political History 1918-1950. Milwaukee - Wisconsin 1963, s. 331-340.
³⁾ F. Ďurčanský, Biela kniha. Právo Slovákov na samostatnosť vo svetle dokumentov. II. diel, I. sväzok. Trenčín 1991, s. 284-286.
⁴⁾ R. W. Seton-Watson a jeho vztahy k Čechům a Slovákům. Dokumenty 1906-1951. I. díl, Praha 1955, s. 304.
⁵⁾ F. Ďurčanský, c.d., s. 284.

⁶⁾ Vyšetřovací spisy k případu A. Hlinky jsou uloženy v pobožce Zemského archivu v Olomouci, fond Krajský soud Olomouc, kartony 835-836.

⁷⁾ Informace o polské rozvědce podle E. Długajczyka, Tajny front na granicy cieszyńskiej. Wywiad i dywersja w latach 1919-1939. Katowice 1993.

⁸⁾ Ústřední vojenský archiv (Centralne Archiwum Wojskowe, dále jen CAW) Varšava, fond Oddział II Naczelnego Dowództwa - Wydział Plebiscytowy, t. 11 (203/2645), hlášení kpt. B. Ostrowského z Bialé 25.4.1920.

⁹⁾ Obrana Slezska. R.IX./1921, č. 11, /Orlová/ 12.3.1921. O tajných akcích TOW- Konfederace Slezska pojednával seriál článků v Obraně Slezska v březnu a dubnu 1921.

¹⁰⁾ CAW Varšava, cit. fond, Sprawa listu p. Wysockiego w sprawie wyswobodzenia ks. Hlinki, 28.4.1920.

ROZVOJ MEZINÁRODNÍHO CESTOVNÍHO RUCHU

Jan Havrlant ve slezské části česko-polského pohraničí v I. polovině 90. let

Cestovní ruch se stal v Evropě fenoménem tohoto století. Téměř ve všech zemích vzrostl jeho význam zejména v poválečném období. U nás se začal zahraniční cestovní ruch rozvíjet rychlejším tempem až od 60. let, a to jak v dlouhodobých rekreačních formách pasivního cestovního ruchu našich občanů, tak v krátkodobých formách, hlavně poznávacích u aktivního cestovního ruchu zahraničních návštěvníků. Ačkoliv v 80. letech je patrně v některých tradičních oblastech mezinárodního cestovního ruchu určitá stagnace, způsobená jejich značnou rekreační přetížeností a přesouváním těžiště zájmu do jiných zemí, v bývalých socialistických státech cestovní ruch roste rychleji, zvláště pak v první polovině 90. let. Díky společensko-politickým změnám v těchto zemích, otevření státních hranic a zvýšení jejich průchodnosti, rozvíjející se motorizaci, výborným přírodním předpokladům a lákavým společenským atraktivitám dosáhl zahraniční cestovní ruch nebývalých rozměrů zejména v určitých specifických krátkodobých formách obchodního charakteru.

Nejintenzivnější cestovní ruch je u nás dnes na čes-

ko-německé a česko-polské hranici. V roce 1994 vycestovalo z ČR celkem přes 45 milionů osob, z nichž do Německa vyjelo 17 mil. a do Polska 14 mil. osob. Počet zahraničních návštěvníků ČR dosáhl v tomto roce dokonce 101 milionů, tj. v porovnání s rokem 1989 (a celou ČSSR) 3 a půlnásobně vyšší počet hostů. V návštěvnosti ČR však výrazně převažují krátkodobé návštěvy, hlavně jednodenní a tranzitní bez efektivního devizového přínosu ze zahraničního cestovního ruchu. V roce 1994 u nás přenocovalo alespoň jednou jen asi 16 mil. cizinců. Nejvíce návštěvníků přijelo z Německa - 44 % a z Polska - přes 15 %. V počtu přenocovaných však polští hosté zaujímají až 9. pozici se 117 tis. turisty. V posledních 6 letech narůstá zájem polských návštěvníků o severočeské a slezské pohraniční regiony, kde průměrná doba jejich pobytů dosahuje 4 až 6 dnů. Podle odhadů ministerstva hospodářství (MH) ČR se motiv turistiky podílí na celkovém cestovním ruchu mezi Polskem a ČR necelou třetinou a tranzitní cesty necelou polovinou (Šourková M., 1995) a motiv nákupní cesty asi 14 %. Ve slezském regionu na hlavních silničních hra-